

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Галузь знань			07 «Управління і адміністрування»		Освітній рівень		бакалавр	
Спеціальність			075 «Маркетинг»		Семестр		2	
Освітньо-професійна програма			«Маркетинг»		Тип дисципліни		нормативна	
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	
	4	120	26		36		58	

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Взаємозв'язок у структурно-логічній схемі

Освітні компоненти, які передують вивченню	1. Вища математика 2. Економічна теорія
Освітні компоненти для яких є базовою	1. Статистичне моделювання і прогнозування економічних процесів 2. Організація торгівлі та торговельна діяльність 3. Маркетинговий менеджмент 4. Облік і аудит 5. Міжнародна економіка 6. Маркетингова політика 7. Конкурентоспроможність підприємства 8 Стратегічний маркетинг 9. Стратегічне управління

Мета курсу: формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики в області управління економічною діяльністю підприємства.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)	Hard-skills / Спеціальні (фахові) компетенції (ПП)
ЗК 2. Гнучкість мислення: здатність до швидкості і гнучкості мислення, можливість застосування знань та компетентностей у широкому діапазоні економічної діяльності. ЗК 5. Проактивне бачення: здатність моделювати розвиток подій і обирати бажаний; ідентифікувати ключові фактори тієї або іншої ситуації, визначати як вони взаємодіють і які з них вимагають найбільшої уваги. ЗК 7. Етичні установки: дотримання етичних принципів з погляду професійної чесності та вміння спілкуватись у колективі.	ПП 2. Здатність оцінити економічну та маркетингову діяльність підприємства та окремих її складових (економічних та фінансових показників, склад та структуру асортименту товарів та послуг, ефективності цінової та комунікаційної політики, логістики тощо), знайти проблеми та запропонувати і економічно обґрунтовані шляхи їх вирішення. ПП 7. Здатність діагностувати проблеми організації, тобто визначати їх симптоми та причини виникнення, ідентифікувати ступінь складності та важливості проблем і їх наслідки. ПП 9. Здатність усвідомлювати причинно-наслідкові зв'язки в організації, бачити, яким чином можна скоординувати діяльність окремих частин організації, аби досягти поставлених цілей найбільш продуктивним способом.

Результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми (програмні результати навчання – ПРН)

ПРН 2. Здатність використовувати сучасні методи системного наукового аналізу; складати аналітичні звіти за результатами діяльності підприємства та його підрозділів.   ПРН 5. Здатність аналізувати фінансово-економічні результати господарської діяльності підприємства та формувати шляхи підвищення її ефективності; творчо вирішувати економічні, організаційні та виробничі завдання господарської діяльності; розв'язувати якісні та кількісні задачі та приймати обґрунтовані управлінські рішення в процесі управління маркетинговою діяльністю.

Тема, опис теми	Вид заняття	Тиждень семестру	Форми і методи навчання/питання до самостійної роботи
Розділ 1. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ			

Тема 1. Мета та завдання діяльності підприємств в сучасних економічних умовах Знати: сучасні наукові спрямування економіки підприємства, поняття підприємства, його місце в системі економічних відносин, види і класифікацію підприємств, організаційно-правові форми підприємств, Вміти: виділяти основні види діяльності підприємства, розробити Статут підприємства, сформувати інформаційне забезпечення для розробки Статуту, оцінити сучасні організаційно-економічні умови функціонування підприємств в Україні Формування компетенцій: ПП 7, ПП9 Результати навчання: ПРН 2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 1,2,3,4,6,7,9,20,22.	Лекція 1	1	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 1	2	Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, обговорення ситуаційного завдання
Тема 2 Ключові показники діяльності підприємства в сучасному бізнес-середовищі Знати фактори мега-, макро- мезо- та мікро середі підприємства. Поняття активів та капіталу підприємства. Поняття та види доходів та витрат підприємства. Вміти: оцінити вплив сучасного бізнес-середовища на діяльність підприємства, обґрунтувати тренди розвитку бізнес-середовища. Формування компетенцій: ЗК 2, ПП 2, ПП7 Результати навчання: ПРН 2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 1,2,3,4,6,7,9,20,22	Лекція 2	3	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 2	4	Усне опитування, тестування, рішення практичних задач
Тема 3. Економічне управління підприємством Знати: сутність, принципи, види комерційного розрахунку; визначення та види стратегії підприємства та етапи її обґрунтування; укрупнену структуру балансу підприємства, Вміти: побудувати укрупнений бухгалтерський баланс підприємства. Формування компетенцій: ЗК2, ПП 7, ПП9 Результати навчання: ПРН 2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 1,2,3,4,6,7,9,10,16,20,22	Лекція 3	5	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 3	6	Усне опитування, навчальна дискусія, розв'язання практичних завдань.
Тема 4. Функції та можливості сучасної економіки в умовах цифровізації Знати: сутність та елементи цифрової економіки; напрями трансформації економічних процесів в умовах цифровізації; принципи економічного управління підприємством в умовах цифрової економіки	Лекція 4	7	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 4	8	Усне опитування, розв'язання практичних завдань за темою, проведення модульного контролю

<u>Вміти:</u> оцінити поточний рівень розвитку цифрової економіки в Україні; виявити шляхи удосконалення економічного управління підприємством в умовах розвитку цифрової економіки <u>Формування компетенцій:</u> ЗК3, ЗК5, ПП7, ПП9 <u>Результати навчання:</u> ПРН 5 <u>Рекомендовані джерела:</u> ,6,7,9,10,20,22			
Тема 1. Мета та завдання діяльності підприємств в сучасних економічних умовах Тема 2. Ключові показники діяльності підприємства в сучасному бізнес-середовищі Тема 3. Економічне управління підприємством Тема 4. Функції та можливості сучасної економіки в умовах цифровізації	Самостійна робота	1-8	1.<i>Вміти</i> встановити місію, оцінити цілі і задачі діяльності підприємства 2. <i>Вміти</i> визначити зовнішні та внутрішні фактори впливу на діяльність конкретного підприємства. 3.<i>Вміти</i> обґрунтувати напрями стратегічного розвитку конкретного підприємства 4.<i>Вміти</i> сформулювати напрями трансформації економічних процесів на підприємстві в умовах розвитку цифрової економіки
Розділ 2. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА			
Тема 5. Матеріально-технічна база та основні фонди підприємства <u>Знати:</u> сутність та види основних фондів підприємства; порівняльну характеристику необоротних і оборотних активів; сутність та методи нарахування амортизації; показники оцінки стану та ефективності використання основних фондів <u>Вміти:</u> провести оцінку стану та структури основних фондів підприємства; оцінити рівень зносу та оновлення основних фондів; проаналізувати ефективності використання основних фондів підприємства. <u>Формування компетенцій:</u> ЗК2, ПП 7, ПП9 <u>Результати навчання:</u> ПРН2, ПРН5. <u>Рекомендовані джерела:</u> 6,7,9,19,20,22	Лекція 5	9	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 5	10	Усне опитування, розв'язання задач по темі
Тема 6. Оборотні активи підприємства <u>Знати:</u> сутність і роль оборотних активів та оборотного капіталу підприємства, особливості кругообігу оборотних активів; типи політик формування і фінансування оборотних активів; показники оцінки стану, структури та ефективності їх використання на підприємстві	Лекція 6	11	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 6	12	Усне опитування, розв'язання задач по темі

Вміти: визначати типи політик формування і фінансування оборотних активів на підприємстві; оцінювати стан, структуру та ефективність використання оборотних активів на підприємстві Формування компетенцій: ЗК2, ПП 7, ПП9 Результати навчання: ПРН2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 6,7,9,14,19,20,22			
Тема 7. Нематеріальні ресурси та активи підприємства Знати: сутність нематеріальних активів підприємства та показники оцінки ефективності їх використання Вміти: визначити нематеріальні активи підприємства, провести оцінку ефективності їх використання та обґрунтувати висновки. Формування компетенцій: ЗК2, ЗК7, ПП 7, ПП9 Результати навчання: ПРН2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 6,7,9,14,19,20,22	Лекція 7	13	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
Тема 8. Трудові ресурси підприємства та продуктивність праці Знати: сутність і роль трудових ресурсів підприємства; класифікацію персоналу підприємства; показники оцінки стану та структури персоналу та продуктивності праці Вміти: визначати і аналізувати середньооблікову чисельність персоналу підприємства, оцінювати структуру і динаміку персоналу підприємства (у т.ч. плинність кадрів); розраховувати продуктивність праці та обґрунтовувати напрями її зростання Формування компетенцій: ЗК7, ПП7, ПП9 Результати навчання: ПРН2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 6,7,9,14,19,20,22	Лекція 8	13	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 8	14	Усне опитування, розв'язання задач по темі
Тема 9. Собівартість продукції або послуг підприємства Знати: сутність собівартості як комплексного економічного показнику. Класифікація витрат і структуру собівартості. Методи визначення собівартості продукції (послуг). Джерела зниження собівартості; аналіз собівартості продукції за узагальнюючими показниками. Вміти: проаналізувати собівартість продукції або послуги за узагальнюючими показниками; обґрунтувати напрями зниження собівартості продукції або послуги Формування компетенцій: ЗК2, ПП 7, ПП9 Результати навчання: ПРН2, ПРН5. Рекомендовані джерела: 6,7,9,14,19,20,22	Лекція 9	15	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 9	16	Усне опитування, розв'язання задач по темі
Тема 10. Доходи підприємства і джерела їх формування	Лекція 10	17	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів

Знати: Поняття доходності підприємства. Сутність та види прибутку як основного фінансового показника. Шляхи збільшення величини прибутку. Принципи розподілу прибутку та його використання. Показники рентабельності підприємства Вміти: визначити рівень доходності підприємства; проводити аналіз ефективності діяльності підприємства за системою показників рентабельності Формування компетенцій: ЗК2, ПП 7, ПП9 Результати навчання: ПРН2, ПРН5. Рекомендовані джерела: <u>6,7,9,11,14,19,20,22</u>	Практи10	18	Усне опитування, розв'язання задач по темі, проведення модульного контролю
Тема 5. Матеріально-технічна база та основні фонди підприємства Тема 6. Оборотні активи підприємства Тема 7. Нематеріальні активи підприємства Тема 8. Трудові ресурси підприємства та продуктивність праці Тема 9. Собівартість продукції або послуг підприємства Тема 10. Доходи підприємства і джерела їх формування	Самостійна робота	9-18	1. Вміння на основі статистичної або внутрішньо-аналітичної інформації дати характеристику основних фондів окремого підприємства 2. Вміння на основі статистичної або внутрішньо-аналітичної інформації дати характеристику оборотних окремого підприємства 3. Вміння на основі статистичної інформації дати характеристику нематеріальних активів підприємства 4. Вміння на основі статистичної інформації проаналізувати елементи собівартості продукції або послуг підприємства. 5. Вміння на основі статистичної інформації проаналізувати доходність та рентабельність підприємства
МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ			
• Комп'ютери с програмним забезпеченням для виконання практичних робіт: Програма 1С: Підприємство 8.3, програма 1С: управління невеликою фірмою для України, програма BAS ERP: автоматизація великого бізнесу • Microsoft PowerPoint – візуалізація даних Microsoft Power BI – аналітика та візуалізація даних • Мультимедійний проєктор, маркерна дошка і екран; • Система дистанційного навчання і контролю Moodle –http://dl.dut.edu.ua			
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ			
1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] /Режим доступу: http://www.rada.gov.ua. 2. Офіційний сайт Кабінету міністрів України [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua 3. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]/ - Режим доступу: http://www.smida.gov.ua/db/emitent. 4. Конституція України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua 5. Регіони України: статистичний щорічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov 6. Економіка підприємства. Навчально-методичні матеріали в системі Moodle – http://dl.dut.edu.ua/course/view.php?id=2704 7. Лойко В.В., Макаровська Т.П. Економіка підприємств. Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1928_50257879.pdf 8. Горлачук В.В., Яненко І.Г. Економіка підприємства Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_940_13512570			

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.
- Студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент видаляється з заняття, за заняття отримує 0 балів.

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання	
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях, у т.ч.:		
	• присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу), участь у експрес-опитуванні	за наявність на лекціях і участь у експрес-опитуванні – 1,5 бала.	
	• ведення конспекту	за наявність конспекту 2 бали	
	Робота на практичних заняттях, у т.ч.:		
	• присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	за кожне відвідування 0,5 бала	
	• проведення аналізу діяльності конкретного підприємства, повнота висновків та рекомендацій по вдосконаленню управління окремими видами ресурсів та діяльності підприємства взагалі за тематикою самостійного вивчення дисципліни (оцінка залежить від правильності розрахунків, повноти висновків та рекомендацій, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу)	за виконання самостійної роботи 36 балів	
	• усне опитування, тестування, рішення практичних задач	за кожну правильну відповідь 0,5 бала	
	• участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання	за кожну правильну відповідь 2 бали	
РУБІЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)	Модульний контроль № 1 «Організаційні основи діяльності підприємства»	за кожне правильно виконане завдання – 2 бали. максимальна оцінка – 20 балів	
	Модульний контроль № 2 «Ресурсний потенціал підприємства»	за кожне правильно виконане завдання – 2 бали. максимальна оцінка – 20 балів	
Додаткова оцінка	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	Згідно рішення кафедри	
ЩДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ Залік	Метою заліку є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків.	Критерії оцінювання зазначено у таблиці	
бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменаційній відомості
90-100	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь.	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в	Відмінно / (А)

	Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.	оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.	
82-89	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.	Достатній Забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни	Добре / (B)
75-81	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при зміні результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях/ рішеннях/ розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Добре / (C)
64-74	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни	Задовільно / (D)
60-63	Студент має певні знання, передбачені в робочій програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни	Задовільно / (E)
35-59	Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутня.	Низький Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни	Незадовільно з можливістю повторного складання) / Не зараховано (FX) В залікову книжку не проставляється
1-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі заліку.	Незадовільний Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням / Не допущений (F) В залікову книжку не проставляється